

Metro 2004

“Umím prožít radost”

“Metro” 19/2004, Prague

Umím prožít radost

Alexandr Shonert se narodil v dalekém Irkutsku, absolvoval Novosibirskou státní akademii, obor housle. V roce 1999 odešel s maminkou Natálií, která je skvělá klavíristka, ze Sibiře do Prahy. Je to nesmírně skromný člověk, pro kterého je hudba opravdu vším.

Alexandr Shonert se narodil v dalekém Irkutsku, absolvoval Novosibirskou státní akademii, obor housle. V roce 1999 odešel s maminkou Natálií, která je skvělá klavíristka, ze Sibiře do Prahy. Je to nesmírně skromný člověk, pro kterého je hudba opravdu vším.

Cesta ze Sibiře do Prahy je dlouhá několik tisíc kilometrů. Cesty lidských osudů se neměň vzdálenostmi. Jsou nekonečné. Vedou do hloubky srdcí, do výšek toužení, klikatí se podél překážek a napřimují se k úspěchům. Jaká je ta vaše cesta?

Tu moji cestu začal asi dědeček. Byl to Rakušan a Žid. Utekl před Hitlerem do Ruska. V Rakousku by vadil jako Žid, v Sovětském svazu vadil také. Nebyl komunista. Hledal svobodu, a zvolil nepravou cestu. Přežil gulag a rozhodl se žít na Sibiři. Tatí nek byl hudební virtuos a skla datel, maminka je klavírní virtuoska a pedagožka, dědeček byl historik. Doma nás všechny spojovala hudba, láska k umění a k historii. Neměli jsme tam lehký život. Nežili jsme jako ortodoxní Židé, ale víře jsme zů stali věrní. Velká rodina v jed nom malém bytě v

nejhorším paneláku. Otec nakonec odešel do Moskvy... Žili jsme dál a žili jsme bez něho.

Kdo byl vaším největším vzorem?

Můj bratranec. Byl starší o osm let, vysoký a hrál na housle. Vzhlížel jsem k němu jako malý kluk vzhůru; myslel jsem si, že to má nějakou hračku. Poprosil jsem maminku, aby mi také takovou koupila. A ta mé přání splnila. V šesti letech jsem začal hrát na housle. Měl jsem ale špatného učitele. Cítil jsem, že bych hudbou dokázal vyjádřit víc, především city, ale neuměl jsem to, neměl jsem techniku. Pomohla zase maminka. V 17 letech mě vzala do Novosibirsku na přijímací zkoušky k jednomu z nejlepších světových houslových pedagogů Zacharu Bronoví. Přijal mě. Jenže profesor Bron zakrátko emigroval do tehdejší NSR. Ještě před emigrací mě doporučil k profesorovi Gvozděvovi. A tak jsem začal zase od začátku. U něj jsem však už absolvoval a začal mu dělat asistenta. Objevil ve mně pedagogický talent a brzy jsem se stal nejmladším vedoucím pedagogem smyčcového oddělení Novosibirské státní konzervatoře a pedagogem na státní akademii.

Takže raketový start a skvělá budoucnost před vámi?

Ono to tak vypadalo. Ale všechno bylo trochu jinak. Asi jsem neučil úplně špatně, protože ke mně začali přecházet žáci od jiných pedagogů, starších a zasloužilejších. To není v Rusku obvyklé. To se nepromíjí. A znovu se objevila otázka našeho židovství. Zase ta podivná nepřátelská atmosféra. V Moskvě zemřel můj otec, pochovali jsme dědečka i babičku. Najednou jsme cítili, že nás už v Novosibirsku nic nedrží. Je tohle domov? říkali jsme si, a tak jsme všechno prodali a rozhodli se odjet.

Jak padla volba na Prahu?

Natálie: Byla jsem v Praze, když mi bylo šestadvacet. To město jsem si hned zamilovala. Bylo plné hudby, krásné architektury, vlídných lidí. Tak jsem řekla Sašovi, že pojedeme sem. Nikoho jsme tady neměli, nikoho neznali. To bylo v roce 1999.

Přišli jste sem s představami, že jdete do vlídné, přátelské země, kde lidé nejsou xenofobní, kde je velká kulturní tradice. Naplnily se ty představy?

Ty začátky byly dost těžké. Když jsem tady v Praze přišel do jedné agentury a zahrál, řekli mi, že kdybych nebyl, co jsem, udělají ze mě do roka hvězdu. A šel jsem. Ale musím říct, že nám v počátcích nepomohli ani Rusové, kteří tady už žili, ani Židé. Nejvíc nám pomohli Češi. Před třemi lety jsem dostal od ministra kultury Pavla Dostála doporučení k trvalému pobytu v České republice. Mně jako cizinci to ulehčilo život a jsem za to moc vděčný!

Jaký na vás udělala dojem Praha?

Saša: Ohromný! První týden jsem chodil jako ve snu. Vše pro mě bylo krásné a nové. Cítil jsem, že je tu něco, po čem jsem toužil od dětství. Zamiloval jsem se na první pohled do toho města s uhrančivou atmosférou.

Natálie: Když jsem vloni byla v Irkutsku, připadala jsem si tam jako cizinka. Chtěla jsem zase rychle zpátky domů. Do Prahy. Náš život tady není jednoduchý, ale jsem tady šťastná. Můj domov je tady. To už opravdu vím.

Saša: Na světě je spousta žen, ale člověk si vždycky vybere jednu. Může být hezká nebo nehezká, ale bude jediná. Tu bude mít rád. Něco podobného mě pojí s Prahou. Byl jsem v Německu, Španělsku, Švýcarsku, je spousta krásných měst, ale Praha je můj domov a moje láska. Cítím tady ohromnou inspiraci – především pro moje improvizace. V tom městě je něco magického, jedinečného.

Mnoho Pražanů si myslí, že se Praha stává víc kulisou pro turisty, že ten svůj půvab ztrácí. Turisté patří ke každému městu a taky k Praze. A když člověk něco miluje, tak to miluje takové, jaké to je. Se vším. Krása nemusí být dokonalost!

Máte tady přátele, nebo žijete v určité osobní izolaci? Jen ve světě hudby?

Nemám moc přátel. Jsem otevřený, ale na druhou stranu nejsem zase tak moc kontaktní. Takže nemám, i když bych chtěl.

Máte čas vnímat normální život kolem sebe?

Mám už stejné starosti jako Češi. Když se něco stane, třeba nějaké události v politice, tak jsou pro mě stejně důležité jako pro vás. A taky někdy zajdu do hospody, jen tak mezi lidi. Když mám špatnou náladu, pustím si třeba českou písničku a je mi dobře.

Odešel jste ze Sibiře s maminkou, společně tady žijete, vystupujete, snášíte dobré i zlé...

Maminka je pro mě ten nejlepší přítel.

Když začal Saša jako malý projevovat tendence k hudbě, hned jste to podporovala, nebo jste jako maminka měla jinou představu o budoucnosti syna? Aby byl třeba kapitánem, vědcem... jak už si tak maminky přejí.

Natálie: To je osud. Věděla jsem, že je to jeho cesta. A že mu musím pomoci.

Sama jste vynikající klavíristka, pedagožka. Vy jste se synovi doslova obětovala. Svou kariéru, určitě své sny. Co cítíte, když si to uvědomíte?

Natálie: Radost!

A nikdy, ani ve chvílích samoty, jste nezalitovala?

Natálie: Jsem šťastná, když je můj syn šťastný. Je to můj život.

Mít takovou maminku je úžasné. Ale muž přece jen potřebuje ženu. Maminky někdy nechtějí pustit své syny do náručí jiných žen.

Natálie: Až potká tu správnou ženu, já budu šťastná.

Saša: Bohužel zatím ještě nemám žádný pevný vztah. Ten nejpevnější a nejvážnější vztah mám zkrátka s hudbou.

Natálie: Já se moc těším, až bude mít Saša rodinu. A třeba ani já nezůstanu sama.

Kromě klasického repertoáru, který hraje, jste skvělý improvizátor. Odkud tryská ta inspirace? Inspiruje mě mnoho jevů a věcí. Před čtyřmi roky jsme s klavíristkou Markétou Procházkovou improvizovali na obrazy mého přítele malíře Alexandra Oniščenka. Místo not jsme měli na stojanech reprodukce obrazů. Velký úspěch mám s variacemi na české lidovky. Jsou to takové čisté výtrysky improvizace. Někdy improvizuji na přání posluchačů. Na počasí, na něčí náladu, jeden posluchač mě poprosil, abych zahrál improvizaci na jeho maminku. Mohu zahrát i inspirován tváří člověka. Lidi to přitahuje, když před nimi vzniká něco nového, původního. Moje improvizace je prostě skladba, kterou inspirují sami posluchači. V tu chvíli blízci lidé.

Sám také komponujete.

Moje poslední skladba pro sólové housle se jmenuje Vítr. Složil jsem ji po jednom koncertu Štěpána Raka, vynikajícího kytarového virtuosa a ve všem všudy inspirativní osobnosti.

Vy se ale také věnujete jakési formě hudební charity. To je dost nezvyklé.

Na tom nic není. Jezdím zadarmo především do domovů důchodců a mezi posluchače Univerzity třetího věku. Myslím, že mě mají rádi a já zase od nich získávám lidsky čistý, radostný náboj životní síly. Pro mě je koncert v domově důchodců ohromná radost, když vidím, že ti lidé to berou, třeba začnou plakat, cítím, že jim něco mohu dát, upoutat je, udělat jim hudbou radost.

Co je pro vás právě teď nejdůležitější?

Potřebuji hrát. Když dlouho nehraji, tak se něco ve mně hro madí a já cítím ohromné napětí. Budu prostě nešťastný, když nebudu hrát pro lidi. A taky se intenzivně učím česky. Cvičím a cvičím. Umím prožít radost a mám jí hodně. A nejdůležitější je objevování toho nekonečného bohatství hudby, protože v ní je všechno. Radost, kterou lidé potřebují k životu, síla, láska, něha. Hudba je něco jako osvětlení srdce.

Otakar Kosek

Alexandr Shonert koncertuje se Sukovým komorním orchestrem, s Virtuosi Pragensis, s Brněnským komorním orchestrem, je zván na vernisáže svých přátel malířů, kde návštěvníky udivuje improvizacemi, které v něm vyvolávají jejich obrazy. V jeho umění se odráží židovské kořeny jeho rodiny, národní hudba ruská i česká. Je nositelem Evropské ceny Gustava Mahlera a Světové ceny Antonína Dvořáka. Autorsky i interpretačně se podílel na vydání několika CD.